

Utemeljitev za podelitev Toporišičevega priznanja izr. prof. dr. Marii Bidovec

Dr. Maria Bidovec je od leta 2018 redno zaposlena v Neaplju na Univerzi Orientale kot izredna profesorica za slovenski jezik in književnost na Oddelku za humanistične in družbene vede, smer Jeziki in medkulturna komunikacija na evro-sredozemskem območju. Ob nadvse uspešnem raziskovalnem delu je priljubljena profesorica slovenskega jezika in književnosti v italijanskem prostoru. Poleg njenega strokovnega, pedagoškega in prevajalskega dela je velikega pomena njen prispevek k ohranjanju, prepoznavnosti in ugledu slovenistike v Italiji.

Po študiju poljščine, slovenščine in bolgarščine na Univerzi Sapienza v Rimu je leta 1993 diplomirala z nalogo o literarnem ustvarjanju Alojza Rebule. Študij je nadaljevala na isti univerzi in leta 2004 pridobila doktorski naslov z disertacijo, v kateri je preučevala delo Janeza Vajkarda Valvasorja. Hkrati je pridobivala raznovrstne delovne izkušnje s strokovnim delom na italijanski Radioteleviziji RAI kot prevajalka, s pripravljanjem in z objavo novic za mednarodne programe RAI, najpogosteje v slovenščini pa tudi v nemščini, ter s prevajanjem strokovnih besedil na Inštitutu za umetnostno zgodovino knjižnice Bibliotheca Hertziana di Roma.

V študijskem letu 2005/2006 je začela poučevati slovenistične predmete na univerzi, na katedri za slavistiko Oddelka za evropske, ameriške in medkulturne študije na Filozofski fakulteti Univerze Sapienza v Rimu. Izvajala je predavanja iz slovenske književnosti in s tem omogočila izvedbo akreditiranega študijskega programa slovenistike. Leta 2009 se je zaposlila na Univerzi v Vidmu kot docentka na Filozofski fakulteti na katedri za slavistiko Oddelka za tuje jezike in književnosti. Kljub novim delovnim obveznostim ter tedenski vožnji v Videm je še 10 let izvajala predavateljsko delo tudi na slovenistiki v Rimu (2005–2013, 2021–2023), kjer je bila tudi nosilka študijskega programa. Ko se je na slovenistiki Univerze v Neaplju Orientale zaradi težke bolezni predčasno upokojila predavateljica Saša Žabjek Scuteri, je v študijskem letu 2015/2016 začela izvajati predavanja iz slovenskega jezika in književnosti tudi na tej univerzi. Leta 2021 je pridobila naziv izredne profesorice in jeseni – potem ko je mnogo prezgodaj preminil prof. dr. Andrea Trovesi – ponovno dodatno prevzela še predavanja na slovenistiki Univerze Sapienza. Hkrati si je prizadevala, da bi slovenistika v Rimu dobila novega nosilca katedre. Ugled in zaupanje, ki ga uživa med svojimi stanovskimi kolegi v Italiji, ter njeno vsestransko požrtvovalno delo je obrodilo sadove, saj je bila julija 2024 na Senatu Univerze Sapienza potrjena nova profesorica za slovenski jezik in književnost dr. Anna Bodrova. Obenem je dr. Maria Bidovec pripomogla tudi k izboljšanju statusa slovenistike na Univerzi Orientale v Neaplju, saj je od oktobra 2022 na tej univerzi mogoče študirati slovenščino še na dodiplomski stopnji, univerza pa načrtuje tudi razpis in zaposlitev lektorja slovenskega jezika.

Dr. Maria Bidovec redno objavlja znanstvene prispevke, pri čemer se raziskovalno največ posveča slovenski književnosti in recepciji slovenske književnosti v Italiji. Objavila je več monografskih publikacij in antologij sodobne slovenske književnosti, več kot 25 znanstvenih prispevkov ter prevode izbranih knjižnih del slovenskih avtorjev C. Kosmača, I. Cankarja in

drugih, ki jim je vedno dodala tudi študijo. Naj omenimo samo nekatera njena dela: *Fiabe e leggende slovene* (2007), *Sulle orme di un vagabondo Due racconti* (2007), *Profilo della letteratura slovena dal 1989 a oggi* (2012), *Il Servo Jernej e la sua giustizia* (2021). V soavtorstvu z Vero Vetrh je izdala slovnčni priročnik *Verbi sloveni — Slovenski glagoli* (2003) ter slovensko-italijanski in italijansko-slovenski slovar *Sloveno compatto. Dizionario sloveno-italiano, italiano-sloveno* v soavtorstvu s Sanjo Pirc in Luigijem Pulvirentijem (2017). Njen največji in najpomembnejši doprinos k razumevanju, učenju in poučevanju slovenskega jezika v Italiji je nedvomno slovnica *Grammatica slovena. Manuale di morfologia e cenni di sintassi con esercizi* (2021), ki je izšla pri ugledni italijanski založbi Hoepli. Gre za prvo moderno, kontrastivno zasnovano slovnico slovenskega jezika v italijanskem jeziku, ki je obenem tudi celovit in izčrpen učbenik, namenjen govorcem italijanščine kot prvega jezika.

Posebno mesto v njenem raziskovalnem delu ima J. W. Valvasor, saj mu je posvetila izjemno monografijo *Johann Weichard von Valvasor (1641–1693) Protagonist der Wissenschaftsrevolution der Frühen Neuzeit – Leben, Werk und Nachlass* (2008), ki jo je pripravila v soavtorstvu z Irmgard Palladino. Zgodovinar Boris Golec je v recenziji v *Zgodovinskem časopisu* (2009/62; 266–267) zapisal, da gre za »pregledno znanstveno delo o kranjsko-slovenskem polihistorju / .../ Prijeten, berljiv slog daje vtis poljudne monografije, toda knjiga je v resnici opremljena z ustreznim znanstveno-kritičnim aparatom (318 opomb), upošteva pri tem izsledke različnih znanosti.« S tem delom, ki je izšlo v nemščini na Dunaju, je evropski javnosti povsem nanovo predstavila eno od osrednjih osebnosti ne samo slovenskega, ampak tudi evropskega razsvetljenstva.

Prof. dr. Maria Bidovec poučuje študente na dodiplomski in podiplomski stopnji ter od nekdaj uživa sloves uspešne in priljubljene predavateljice ter mentorice pri diplomskih in magistrskih nalogah na univerzah v Vidmu, Rimu in Neaplju. Študentom slovenščine in italijanskim bralcem je približala številne ugledne slovenske literarne ustvarjalce: najsibo kot prevajalka klasičnih del slovenske književnosti ali kot moderatorka večine literarnih dogodkov v Rimu, Vidmu in Neaplju. Poleg rednega pedagoškega in raziskovalnega dela predava tudi v tujini ter se s prispevki udeležuje znanstvenih srečanj in mednarodnih konferenc v Italiji, Nemčiji, na Hrvaškem in v Sloveniji, med drugim Simpozija Obdobja. Septembra 2012 je na univerzi v Vidmu skupaj s prof. dr. Robertom Dapitom soorganizirala Slovenski slavistični kongres in mednarodno konferenco Večjezičnost in izobraževanje. Izkušnje, rezultati in izzivi v prostoru med Italijo in Slovenijo (Pluri/inguismo e Educazione. Esperienze, risultati e sfide nello spazio tra Italia e Slovenia) in souredila zbornik prispevkov. Od leta 2009 je članica Zveze italijanskih slavistov AIS in od leta 2014 aktivna članica Slavističnega društva Slovenije.

Poleg širokega in interdisciplinarnega pristopa dr. Mario Bidovec zaznamuje profesionalna zvedavost in nesebična ljubezen do vsega, kar je povezano s slovenskim jezikom, literaturo in kulturo v najširšem pomenu. Svoje delo in udejstvovanje opravlja s samosvojim šarmom naravnega poslanstva in zavezanostjo visokim strokovnim in etičnim načelom. Njena prizadevanja in dosežki na raziskovalnem in pedagoškem področju izboljšujejo prepoznavnost, zavedanje in ugled slovenistike ne samo v Italiji in Sloveniji, ampak tudi v širši mednarodni strokovni javnosti.